

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0418U001429

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-04-2018

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Клапчук Юрій Вікторович

2. Klarchuk Yurii Viktorovich

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 30-03-2018

Спеціальність за освітою: лікувальна справа

Місце роботи здобувача: Військово-медичний клінічний центр Північного регіону

Код за ЄДРПОУ: 07931813

Місцезнаходження: вул. Культури, 5, Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61058, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.607.01

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут патології хребта та суглобів імені професора М.І.Ситенка Національної академії медичних наук України"

Код за ЄДРПОУ: 02012214

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, 80, Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61024, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія медичних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, будинок 13, Київ, Київська обл., 01601, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик:

Тема дисертації:

1. Синовіальні кісти колінного суглоба. Клініка, діагностика та лікування.
2. Synovial cysts of the knee joint. Clinic, diagnosis and treatment.

Реферат:

1. Об'єкт: структурно-функціональні порушення у разі синовіальних кіст ділянки колінного суглоба. Мета: покращити результати хірургічного лікування хворих із синовіальними кістами колінного суглоба шляхом розробки системи діагностики та патогенетично-обґрунтованих оперативних втручань. Методи: клінічні, рентгенологічні, ультрасонографічні, магнітно-резонансна томографія, спіральна комп'ютерна артрографія, артроскопія, морфологічний, статистичний. Уперше визначено кореляційну залежність між частотою виникнення синовіальних кіст ділянки колінного суглоба в асоціації із внутрішньосуглобовою патологією й окремими нозологічними формами дегенеративно-дистрофічних і травматичних ушкоджень суглоба. Уперше визначені клініко-морфологічні особливості окремих форм синовіальних кіст ділянки колінного суглоба залежно від стадії та перебігу патологічного процесу. Упроваджена спіральна комп'ютерна артрографія з 3D-реконструкцією дала можливість точного визначення анатомічних особливостей гирла синовіальних кіст колінного суглоба. На підставі порівняльного аналізу інструментальних методів

обстеження доведено, що спіральна комп'ютерна артрографія за діагностичною ефективністю візуалізації структурних елементів кістоподібних утворень, які з'єднуються з порожниною колінного суглоба, менісків, суглобового хряща близька за значенням до відповідних показників магнітно-резонансної томографії та, зважаючи на наявність протипоказань (металеві конструкції, неможливість тривалого перебування під час обстеження тощо), спіральна комп'ютерна артрографія є методом вибору в цих хворих. Доведено, що методика вимірювання тиску в порожнині синовіальної кісти та колінного суглоба шляхом контактної манометрії зі застосуванням функціональних проб дає можливість виявити наявність клапанного механізму між синовіальним утворенням і порожниною колінного суглоба та визначити диференційний підхід до хірургічного лікування. Обґрунтовано та впроваджено алгоритм лікування хворих із синовіальними кістами ділянки колінного суглоба залежно від стадії, перебігу та структурно-морфологічних особливостей і запропонована математична модель прогнозування результатів лікування. На підставі результатів клінічного, ультразвукового, магнітно-резонансного досліджень, даних спіральної комп'ютерної артрографії й артроскопії, вимірювання тиску в синовіальних утвореннях і порожнині колінного суглоба розроблена робоча класифікація кістоподібних утворень ділянки колінного суглоба й алгоритм діагностики для визначення патогенетично-обґрунтованих підходів до лікування. Залежно від сонографічної картини синовіальної кісти ділянки колінного суглоба розроблена робоча чотирьохстадійна класифікація для визначення тактики лікування. Визначення особливостей задньомедіального відділу колінного суглоба за наявності литково-напівперетинчастого бурситу в асоціації з внутрішньо-суглобовою патологією та застосування функціональних проб під час артроскопії задньомедіального відділу колінного суглоба дало можливість обґрунтувати технологію малоінвазивних хірургічних втручань. На підставі розробленої математичної моделі прогнозування результатів лікування хворих із синовіальними кістами колінного суглоба визначені найбільш вагомі фактори, що впливають на результат лікування: вид лікування, ушкодження суглобового хряща та захворювання піднадколінкового жирового тіла. Аналіз даних спіральної комп'ютерної артрографії з 3D-реконструкцією колінного суглоба в період передопераційного планування дає можливість визначити тактику хірургічного лікування в разі кісти Бейкера колінного суглоба. Розроблений метод хірургічного лікування хворих із синовіальними кістами ділянки колінного суглоба з використанням артроскопічної техніки та застосування розробленого алгоритму діагностики та лікування дали можливість підвищити ефективність і досягти позитивних результатів лікування зазначеної категорії пацієнтів. Результати дослідження впроваджено у клінічну практику ДУ "Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М. І. Ситенка НАМН України", ДУ "Інститут травматології та ортопедії НАМН України", Національного військово-медичного клінічного центру "Головний військовий клінічний госпіталь" МО України, Військово-медичних клінічних центрів Західного (м. Львів), Центрального (м. Вінниця) і Північного (м. Харків) регіонів МО України, КЗ "Харківська обласна клінічна травматологічна лікарня", міської клінічної лікарні швидкої медичної допомоги Вінницької міської ради, Київської міської клінічної лікарні № 4, травматологічного відділення військової частини А2923 (м. Ірпінь). Травматологія та ортопедія.

2. Object: structural and functional disorders in the case of synovial knee joint cysts. Aim: to improve the results of surgical treatment of patients with synovial knee joint cysts by developing a diagnostic system and pathogenetically substantiated surgical interventions. Methods: clinical, X-ray, ultrasonography, magnetic resonance imaging, spiral computer arthrography, arthroscopy, morphological, statistical. The correlation between the frequency of synovial knee cysts in combination with intraarticular pathology and isolated nosological forms of degenerative-dystrophic and traumatic joint injuries was first determined. For the first time clinical and morphological features of some forms of synovial cysts of the knee joint region were found depending on the stage and running of the pathological process. Introduced spiral computer arthrography with 3D-reconstruction had made it possible to accurately determine the anatomical features of the ostium of synovial cysts of the knee joint. Based on the comparative analysis of instrumental methods, it was proved that the diagnostic efficiency of visualization of structural elements of cyst-like formations that connect with the cavity of the knee joint, menisci, articular cartilage, spiral computer arthrography is close in value to the corresponding indicators of magnetic resonance imaging, and taking into account the presence of contraindications (metal constructions, the

impossibility of prolonged stay during the examination, etc.), spiral computer arthrography is the method which may be chosen for such patients. It was proved that the technique of the pressure measuring in the cavity of the synovial cyst and knee joint by means of contact manometry with the use of functional samples makes it possible to reveal the presence of a valve mechanism between the synovial formation and the cavity of the knee joint and to determine a differentiated approach to surgical treatment. The algorithm for treating patients with synovial cysts of the knee, depending on the stage, course of disease and structural and morphological features, was justified and introduced. A mathematical model for predicting treatment outcomes was proposed. Based on the results of clinical, ultrasound, magnetic resonance imaging, spiral computer arthrography and arthroscopy, pressure measurement in synovial and knee joint cavities, a working classification of cyst-like formations of the knee joint area and a diagnostic algorithm for determining pathogenetically valid approaches to treatment have been developed. Depending on the sonographic picture of the synovial cyst of the knee joint has developed a working four-stage classification to determine the treatment tactics. Determination of peculiarities of the posteromedial area of the knee joint in the presence of gastrocnemius-semimembranosus bursitis in association with intra-articular pathology and the use of functional tests during arthroscopy of the posteromedial area of the knee joint had enabled to substantiate the technology of minimally invasive surgical interventions. On the basis of the developed mathematical model of predicting the results of treatment of patients with synovial cysts of the knee joint, the most significant factors influencing the outcome of the treatment were determined. They were a type of treatment, damage to the articular cartilage and diseases of the corpus adiposum infrapatellaris. Analysis of spiral computer arthrography data with 3D reconstruction of the knee joint in the preoperative planning makes it possible to determine the tactics of surgical treatment in the case of the Baker cyst of the knee joint. The developed method of surgical treatment of patients with synovial knee cysts with the use of arthroscopic technique and developed algorithm of diagnosis and treatment made it possible to increase efficacy and achieve positive results of treatment of this category of patients. The results of the research were introduced in clinical practice of SI "Sytenko Institute of Spine and Joint Pathology National Academy of Medical Sciences of Ukraine", SI "Institute of Traumatology and Orthopaedics National Academy of Medical Sciences of Ukraine", National Military Medical Clinical Center "Main Military Clinical Hospital" of the Ministry of Defense of Ukraine, Military Medical Clinical Centers of Western (Lviv), Central (Vinnytsia) and Northern (Kharkiv) regions of the Ministry of Ukraine, KZ "Kharkov Regional Clinical Traumatology hospital", the city clinical hospital of emergency medical care of Vinnytsia City Council, Kyiv City Clinical Hospital No. 4, traumatology department of military unit A2923 (Irpin). Traumatology and Orthopaedics.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Корж Микола Олексійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Корж Микола Олексійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.